

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS PASTABAS

Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita
*„Komisijos atliktas nacionalinių ekonomikos
gaivinimo ir atsparumo didinimo planų
vertinimas“*

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI	3
a) Bendras įvadas.....	3
b) Komisijos pozicija dėl pagrindinių Audito Rūmų pastabų ir rekomendacijų.....	4
c) Aktualūs naujausi pokyčiai ir tolesni veiksmai.....	4
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS.....	5
1. Vertinimo procesas.....	5
2. Šešių ramsčių vertinimas ir indėlis įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas.....	5
3. Reikšmingos žalos nedarymo principo (RŽNP) vertinimas.....	6
4. Priemonių indėlio į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką vertinimas.....	7
5. GAP išlaidų sąmatų vertinimas.....	7
6. Išmokėjimo modeliai.....	8
7. Tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimas.....	8
8. Stebėsenos ir kontrolės sistemų vertinimas.....	9
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ IŠVADAS IR REKOMENDACIJAS.....	10
1. 1 rekomendacija. Pagerinti vertinimo procedūras ir dokumentaciją.....	10
2. 2 rekomendacija. Skatinti valstybes nares keistis gera patirtimi.....	11
3. 3 rekomendacija. Toliau stebėti, kaip įgyvendinamomis priemonėmis prisidedama prie konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimo.....	11
4. 4 rekomendacija. Pagerinti reikšmingos žalos nedarymo principo skaidrumą ir stebėseną	12
5. 5 rekomendacija. Užtikrinti aiškius tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių tikrinimo mechanizmus ir jų tinkamą apibrėžimą.....	13
6. 6 rekomendacija. Tikrinti, kaip laikomasi konkrečių tarpinių reikšmių, susijusių su stebėseną ir kontrole, ir raginti naudotis Komisijos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone.....	14

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal [Finansinio reglamento 259 straipsnį](#), kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI

a) Bendras įvadas

2020 m. sausio mėn. Europą pasiekė COVID-19 pandemija ir netrukus ji sukėlė ne tik sveikatos krizę, bet ir didelius socialinius bei ekonominius sukrėtimus. Greitai tapo akivaizdu, kad pavienių valstybių narių veiksmų nepakaks ir dėl jų atsiras skirtumų bei kils grėsmė pačiam atskirų valstybių narių ir visos Sąjungos stabilumui. Siekiant sušvelninti poveikį piliečiams ir įmonėms, padėti gaivinti ekonomiką po pandemijos ir sustiprinti atsparumą būsimiems sukrėtimams, reikėjo skubaus atsako ES lygmeniu. Europos Sąjunga ėmėsi įgyvendinti ypatingam laikui skirtą ypatingą priemonę – Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę „NextGenerationEU“, kuria siekiama finansų rinkose pritraukti 806,9 mlrd. EUR, kurie papildytų įprastą ES biudžetą. Iš jų 83,6 mlrd. EUR skiriama „REACT-EU“ (50,6 mlrd. EUR), Teisingos pertvarkos fondui (10,9 mlrd. EUR), taip pat kaimo plėtrai, priemonėms „InvestEU“, „Europos horizontas“ ir „RescEU“.

Priemonės „NextGenerationEU“ pagrindas yra *Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė* (EGADP), pagal ją valstybėms narėms bus išmokėta iki 723,8 mlrd. EUR dotacijų ir paskolų. EGADP reglamentas įsigaliojo 2021 m. vasario mėn. Praėjus mažiau nei 18 mėnesių valstybėms narėms išmokėta daugiau nei 100 mlrd. EUR, skirtų ekonomikos atsigavimui remti, kovai su pandemijos padariniais ir paramai piliečiams bei įmonėms visoje ES. Be to, EGADP turėjo stabilizuojamąjį poveikį ir parodė Europos projekto ir bendrų Europos veiksmų svarbą. EGADP yra didžiausia kada nors vykdyta ES finansavimo programa ir pirmoji tokio pobūdžio programa, pagal kurią plačiu mastu taikoma veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo koncepcija: užuot orientavusis į išlaidas, EGADP yra visiškai susieta su *rezultatų* pasiekimu, nurodant tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Mokejimai pagal EGADP bus atliekami, kai valstybės narės pasieks konkrečius pažangos rodiklius – kokybines tarpines reikšmes ir kiekybines siektinas reikšmes. Todėl EGADP yra naujos rūšies priemonė, kuriai reikia nustatyti naują darbo tvarką, taisykles, šablonus ir procesus, kuriuos Komisija parengė per rekordiškai trumpą laiką.

Pagal EGADP reglamentą kiekviena valstybė narė turi pateikti vieną nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (GAP), kuriame būtų nustatytos reformos ir investicijos, kurias valstybė narė įsipareigoja įgyvendinti. Komisija per du mėnesius įvertina kiekvieną GAP ir, jei įvertinimas teigiamas, Komisija pateikia pasiūlymą dėl *Tarybos įgyvendinimo sprendimo*, kurį galiausiai turi priimti Taryba. Pirmieji ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai buvo gauti 2021 m. balandžio mėn., Komisijos įvertinti 2021 m. birželio mėn. ir Tarybos priimti 2021 m. liepos mėn.

Visą šį laikotarpį Komisija aktyviai bendradarbiavo su visomis šalimis, visų pirma valstybėmis narėmis, kad visoje ES būtų užtikrinta sparčių ir plataus užmojo reformų ir investicijų darbotvarkė. Iš karto po to, kai Komisija paskelbė pasiūlymą dėl EGADP reglamento, ji pradėjo dialogą su valstybėmis narėmis, kad paaiškintų ir aptartų teises nuostatas ir padėtų joms rengti GAP. 2020 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė pirmąsias valstybėms narėms skirtas gaires, parengtas remiantis reglamento projektu, ir šios gairės padėjo valstybėms narėms rengti savo planus. 2021 m. sausio mėn. paskelbtos atnaujintos gairės, pagrįstos galutiniu EGADP reglamento tekstu, ir jomis remtasi rengiant galutinius GAP. Komisija taip pat pateikė kitas rašytines gaires, pavyzdžiui, kontrolės sistemų įsivertinimo kontrolinį sąrašą, pateikė šimtus rašytinių ir dar daugiau žodinių atsakymų į valstybių narių klausimus, pateiktus dvišaliu pagrindu ar įvairios sudėties Taryboje (visų pirma tuo tikslu sukurtoje ekspertų grupėje), ir organizavo mainus, kad paskatintų bendradarbiavimą ir bendrus projektus.

Komisija taip pat dalyvavo kas du mėnesius vykstančiuose dialoguose dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo ir dažniau rengiamuose darbo grupės susitikimuose su Europos Parlamentu, taip pat įvairiose Tarybos darbo grupėse. Komisija išsamiai ir reguliariai informavo teisės aktų leidėjus ir visuomenę apie su EGADP susijusius pokyčius specialioje svetainėje skelbdama pranešimus spaudai apie svarbiausius įvykius, aktyviai skelbdama įvairius dokumentus, kuriuose pateikiama jos analizė, pavyzdžiui, išsamų Komisijos tarnybų darbinį dokumentą, kuriame pateikiamas kiekvieno GAP vertinimas, ir skelbė visą Tarybai ar Parlamentui pateiktą informaciją.

Komisijoje su EGADP susijusį darbą atlieka įvairūs generaliniai direktoratai, taip sutelkiant visų tarnybų politikos ir praktikos patirtį.

b) Komisijos pozicija dėl pagrindinių Audito Rūmų pastabų ir rekomendacijų

Komisija palankiai vertina teigiamus Audito Rūmų nustatytus faktus dėl jos atlikto vertinimo.

Savo ataskaitoje Audito Rūmai nurodo, kad Komisija atliko išsamų ir kruopštų su vertinimo kriterijais susijusį darbą. Savo pastabose Audito Rūmai atkreipia dėmesį į aspektus, kuriais Komisija galėtų pagerinti vertinimo proceso dokumentaciją, ir Komisija įsipareigoja pagal galimybes tai įgyvendinti.

Komisija taip pat pažymi, kad kai kurie Audito Rūmų nurodyti rizikos veiksniai ir apribojimai atsiranda dėl pačios EGADP struktūros. Pavyzdžiui, Audito Rūmai pabrėžia tam tikrus neaiškumus, susijusius su faktiniu GAP priemonių įgyvendinimu, ir jų galima tikėtis, nes šis auditas iš esmės susijęs su nacionalinių GAP *ex ante* vertinimu. Nors Audito Rūmai mano, kad Komisijos vertinimas yra išsamus, GAP vertinimas dėl savo *ex ante* pobūdžio yra grindžiamas informacija, žinoma GAP pateikimo metu.

Komisija visiškai arba iš dalies pritaria visoms Audito Rūmų rekomendacijoms.

c) Aktualūs naujausi pokyčiai ir tolesni veiksmai

2022 m. gegužės mėn., atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos raginimus imtis veiksmų siekiant sumažinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinių išteklių energijos po Rusijos invazijos į Ukrainą, Komisija paskelbė planą „REPowerEU“. Tai plataus užmojo pastangos sumažinti Europos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro ir paspartinti energetikos pertvarką. Siekdama šį planą įgyvendinti, Komisija pasiūlė tikslinių EGADP reglamento pakeitimų, įskaitant papildomą „REPowerEU skyrių“, įtrauktiną į kiekvieną GAP. Pasiūlyme taip pat numatytas papildomas EGADP finansavimas – lėšos, gautos iš apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo, ir papildomos perkėlimo galimybės iš kitų Sąjungos pasidalijamojo valdymo programų. Pasiūlymą šiuo metu svarsto teisėkūros institucijos.

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. Vertinimo procesas

Komisija palankiai vertina teigiamus nustatytus faktus dėl jos GAP vertinimo proceso, kurie patvirtina, kad Komisija dirbo intensyviai ir kruopščiai, į šį procesą buvo įtraukti įvairių sričių Komisijos specialistai ir Komisijos vertinimo darbas buvo tinkamas.

Kalbant apie Komisijos atlikto GAP vertinimo atsekamumą¹, Komisija pabrėžia, kad vertinimo procesas yra didelio masto ir sudėtingas: kiekvieno GAP vertinimas prasideda diskusijomis gerokai prieš oficialų GAP pateikimą, o po jų prasideda dviejų mėnesių oficialaus vertinimo laikotarpis, kuris prireikus gali būti pratęstas. Kiekvieno vertinimo proceso etapo įrašai buvo saugomi ir perduoti Audito Rūmams. Kiekvienas GAP vertinimas susijęs su vidutiniškai 90 skirtingų reformų ir investicijų, kurių kiekvienai gali reikėti skirtingų Komisijos ekspertų įsitraukimo. Vertinime, kaip pabrėžia Audito Rūmai, dalyvauja pagrindinė šalies grupė, kuri kasdien keitėsi informacija su valstybių narių institucijomis ir Komisijos ekspertais.

GAP vertinimas galiausiai grindžiamas tūkstančiais dokumentų ir apskaitos informacija. Komisija užtikrina kruopštų procesą ir registruoja visą svarbią informaciją. Vertinimas yra dinamiškas, nes per visą vertinimo laikotarpį Komisija prašo papildomos informacijos, o valstybė narė prireikus gali tikslinti savo planą.

Kalbant apie gaires ir standartizuotą procesą², Komisija parengė išsamias GAP vertinimo proceso gaires. Vis dėlto Komisija mano, kad kontroliniu sąrašu grindžiamas metodas yra neįmanomas, atsižvelgiant į kokybinį vertinimo pobūdį ir GAP bei juose numatytų priemonių įvairovę.

Kalbant apie paramą valstybėms narėms³, Komisija dėjo daug pastangų, kad iš anksto pateiktų aiškias ir išsamias gaires bei kiekvienai valstybei narei teiktų individualią visapusišką paramą. Visų pirma, Komisija paskelbė du išsamius rekomendacinius dokumentus dėl GAP rengimo: vienas iš jų paskelbtas remiantis reglamento projektu 2020 m. rugsėjo mėn., o antrasis – remiantis galutiniu teisiniu tekstu 2021 m. sausio mėn. Paskelbus 2021 m. sausio mėn. rekomendacinį dokumentą, kartu su visomis valstybėmis narėmis buvo surengti visos dienos mokymai. Su kiekviena valstybe narė bent nuo 2020 m. rudens vyko reguliarus dvišalis dialogas, o Komisija teikė horizontaliąsias gaires ir atsakinėjo į klausimus e. paštu, specialioje klausimų ir atsakymų svetainėje ir visais galimais formatais Taryboje. Komisija taip pat skatino GAP sinergiją per pavyzdinius projektus ir ragindama valstybes nares numatyti bendras priemones, pavyzdžiui, įnašus į *bendriems Europos interesams svarbius projektus*, kurie buvo įtraukti į keletą planų.

2. Šešių ramsčių vertinimas ir indėlis įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas

Audito Rūmai pabrėžia, kad Komisija išsamiai įvertino kiekvieno GAP indėlį įgyvendinant šešis EGADP reglamento ramsčius ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Audito Rūmai taip pat

¹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 33 dalį.

² Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 31–33 dalis.

³ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 34–39 dalis.

patvirtina Komisijos atliktą šešių ramsčių ir konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų šešioms į imtį įtrauktoms valstybėms narėms, vertinimą.

Kalbant apie GAP indėlį įgyvendinant šešis ramsčius⁴, Komisija pabrėžia, kad numatytų išlaidų indėlis įgyvendinant ramsčius buvo vienas, bet ne vienintelis aspektas vertinant, ar indėlis įgyvendinant šešis ramsčius yra subalansuotas. EGADP yra skirta investicijoms ir reformoms remti, o pastarosios dažnai neturi tiesioginių išlaidų. Jei Komisija, vertindama balansą, būtų rėmusi tik numatytomis išlaidomis, šiame vertinime nebūtų atsižvelgusi į reformų poveikį. Komisijos vertinimas visiškai atitinka EGADP reglamente numatytą vertinimo kriterijų, pagal kurį reikalaujama, kad planas būtų išsamus ir tinkamai subalansuotas atsakas į valstybės narės ekonominę ir socialinę padėtį, nenurodant jokių numatytų išlaidų (kitais kriterijais, taikomų žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos siektinoms reikšmėms, atveju). Komisija taip pat pabrėžia, kad, laikantis reglamento, jos ataskaitose dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės pateikiamas išlaidų dalies, kuria prisidedama prie kiekvieno ramsčio, įvertis.

Audito Rūmai patvirtina Komisijos vertinimą dėl GAP indėlio įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas (KŠSR)⁵. Komisija pabrėžia, kad EGADP reglamente taip pat aiškiai nustatyta, kad turi būti atsižvelgta į visas atitinkamas KŠSR arba didelę jų dalį, be kita ko, atsižvelgiant ir į finansinį įnašą bei (kai tinkama) prašomą paskolą. Todėl kai kurios valstybės narės, visiškai laikydamosi EGADP reglamento, pasirinko GAP atsižvelgti į didelę atitinkamų KŠSR dalį. Komisija mano, kad jos vertinime tai pateikta skaidriai.

3. Reikšmingos žalos nedarymo principo (RŽNP) vertinimas

Audito Rūmai nustatė, jog Komisija užtikrino, kad valstybių narių parengtuose reikšmingos žalos nedarymo principo (RŽNP) kontroliniuose sąrašuose būtų atsižvelgta į poveikį aplinkos tikslams, o Komisija daugeliu atvejų prašė papildomos informacijos, prireikus reikalavo imtis poveikio švelninimo priemonių ir išbraukti iš GAP RŽNP neatitinkančias priemones. Iš Audito Rūmų nustatytų faktų matyti, kad Komisija užtikrino išsamų ir veiksmingą RŽNP vertinimą, ir po jo priemonės buvo atitinkamai neįtrauktos arba pakeistos.

Kalbant apie valstybių narių sprendimą į GAP neįtrauktas priemones įgyvendinti nacionalinėmis lėšomis⁶, Komisija pabrėžia, kad ji vertino tik į GAP įtrauktas priemones. EGADP reglamente Komisijai nesuteikiama teisė ar galimybė įpareigoti valstybes nares taikyti RŽNP priemones, nesusijusioms su GAP.

Komisija pabrėžia, kad galimo poveikio kiekybinis įvertinimas RŽNP kontroliniuose sąrašuose⁷ nėra privalomas, o valstybėms narėms ne visada būtų prasminga ar net įmanoma jį atlikti. Komisija nemano, kad dėl neatlikto kiekybinio įvertinimo būtų sunku įvertinti atitiktį RŽNP, ir nemato jokių argumentų ar įrodymų, kodėl toks kiekybinis įvertinimas suteiktų didelę pridėtinę vertę, palyginti su dabartiniais daugiausia kokybiniais aprašymais ir paaiškinimais.

Dėl poveikio švelninimo priemonių⁸ Komisija pažymi, jog, kai reikia, ji pasiūlė, kad jos būtų įtrauktos į Tarybos įgyvendinimo sprendimą ir taip būtų nustatyta teisinė prievolė, kuria valstybės narės turi

⁴ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 44 dalį.

⁵ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 48–53 dalis.

⁶ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 58 dalį.

⁷ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 60 dalį.

⁸ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 61 dalį.

vykdyti, ir šią prievolę Komisija įvertins tuo metu, kai bus pateiktas mokėjimo prašymas dėl atitinkamos tarpinės ar siektinos reikšmės. Vis dėlto, įtraukus kiekvieną poveikio švelninimo priemonę kaip reikalavimą, kurį reikia įvykdyti, pvz., net jeigu visiškai pasitikima, kad jos bus įgyvendintos, būtų sukurta nereikalinga ir pernelyg didelė administracinė našta.

4. Priemonių indėlio į žaliają ir skaitmeninę pertvarką vertinimas

Komisija palankiai vertina Audito Rūmų nustatytus faktus, kurie patvirtina, kad Komisija užtikrino išsamų GAP indėlio į žaliają ir skaitmeninę pertvarką vertinimą. Kiekvienai susijusiai priemonei valstybė narė priskyrė klimato ir skaitmeninį žymenį, kurį patikrino Komisija. Prireikus Komisija siūlė pataisas arba prašė tiksliau taikyti klimato ir skaitmeninius žyменis tik atitinkamoms priemonėms.

5. GAP išlaidų sąmatų vertinimas

Į GAP įtrauktos priemonės numatytų išlaidų vertinimas atliekamas *ex ante*, siekiant nustatyti bendras GAP išlaidas. Tai savo ruožtu yra pagrindas valstybės narės GAP skirti visą bendrą didžiausią finansinį asignavimą arba už jį mažesnę sumą. Pagal priemonės logiką, grindžiamą veiklos rezultatais, išlaidų sąmatos *neturi* tiesioginio poveikio vėlesniems mokėjimams. Tačiau Komisija užtikrino, kad išlaidų sąmatose pateikta informacija būtų suderinta su tikėtiniu susijusių tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimo lygiu, pvz., jei išlaidų sąmatoje buvo nurodytas tikėtinas vienetų (pvz., saulės kolektorių), kurie turi būti užbaigti, skaičius, tai padėjo nustatyti šios priemonės siektinas reikšmes (pvz., saulės energijos pajėgumai, kurie turi būti įrengti).

Kalbant apie procedūras⁹, Komisija palankiai vertina Audito Rūmų nustatytus faktus, kad Komisija griežtai taikė reglamento kriterijus ir savo vidaus gaires dėl priemonių sąnaudų vertinimo. Komisija užtikrino nuoseklų kriterijų taikymą ir, siekdama sąžiningo požiūrio, nustatė aiškia metodiką, pagal kurią nustatomas bendras kiekvieno GAP išlaidų apskaičiavimo kriterijaus reitingas. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai mano, jog reikalavimai pasiekti A reitingą (aukštas išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikėtinumai) galėjo būti palyginti griežti, todėl toks reitingas nebuvo suteiktas nė vienam iki šiol įvertintam GAP. Taigi visiems GAP buvo suteiktas B reitingas, kuris, kaip pritaria Audito Rūmai, yra tinkamas.

Tačiau Komisija nemano, kad jos kriterijai, pagal kuriuos skiriamas C reitingas (mažas išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikėtinumai), buvo „maži“. GAP, kuriam skiriamas C reitingas, vertinamas neigiamai ir negali būti teikiamas Tarybai tvirtinti. EGADP reglamente nustatyta, kad Komisija, atlikdama vertinimą, „glaudžiai bendradarbiauja su atitinkama valstybe narė“. Atitinkamai Komisija pareikalavo, kad kiekviena valstybė narė patobulintų savo išlaidų sąmatas ir pateiktų papildomų įrodymų bei pagrindimą, kol išlaidų sąmatos tikėtinumai ir pagrįstumas pasiekė bent B reitingą (vidutinis išlaidų sąmatos pagrįstumas ir tikėtinumai). Audito Rūmai iš tiesų patvirtina, kad Komisija „prireikus paprašė papildomos informacijos“ ir gavo „informacijos, kad būtų galima patikrinti numatytas išlaidas“, o tais atvejais, kai tokios informacijos nebuvo gauta, tai skaidriai nurodyta pateikiant vertinimus ir suteikiant reitingus.

⁹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 69 dalį.

6. Išmokėjimo modeliai

Kalbant apie tai, kaip buvo nustatyti išmokėjimo modeliai, t. y. sumos, skirtos kiekvienam tarpinių ir siektinų reikšmių rinkiniui¹⁰, išmokama suma negali būti susieta su faktinėmis patirtomis išlaidomis, nes EGADP yra orientuota į veiklos rezultatus. EGADP reglamente aiškiai nustatyta metodika, pagal kurią nustatoma bendra kiekvienai valstybei narei skiriama suma, ir Komisija ją nustatė skaidriai ir teisingai. Tačiau EGADP reglamente nenumatyta konkretaus mokėjimo modelio, pagal kurį konkreti išmokėjimo suma būtų susieta su konkrečiu tarpinių ir siektinų reikšmių, kurias reikia pasiekti, rinkiniu, nustatymo metodika. Laikydamosi reikalavimo veikti „glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkama valstybe nare“, Komisija su kiekviena valstybe nare aptarė mokėjimo modelį, remdamasi tos valstybės narės pasiūlymu. Todėl išmokėjimo modelis, kurį Komisija siūlo Tarybai ir kurį galiausiai nustato Taryba, atspindi keletą veiksmų, įskaitant nacionalinius finansavimo poreikius ir biudžeto planavimą, taip pat kiekvienai išmokamai sumai tenkančią tarpinių ir siektinų reikšmių dalį bei jų santykinę svarbą.

Komisija pabrėžia, kad išmokėjimo modelis neriboja jokių galimų vėlesnių dalinių mokėjimų sumų nustatymo būdo, kuris turi būti proporcingas valstybės narės veiklos rezultatams. Todėl Komisija nemano, kad dėl pirmiau aprašyto metodo būtų sunku prireikus nustatyti proporcingą sumažinimą.

7. Tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimas

Audito Rūmai mano, kad Komisijos atliktas tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimas buvo išsamus. Audito Rūmai pažymi, kad šis procesas leido aiškiau apibūdinti tarpines ir siektinas reikšmes, palyginti su pirminiais valstybių narių pasiūlymais, ir tiksliau jas suformuluoti. Atitinkamais atvejais tarpinės ir siektinos reikšmės buvo konsoliduojamos arba labiau detalizuojamos, palyginti su pirminiu valstybių narių pasiūlymu, taip užtikrinant, kad būtų aprėpti skirtingi įgyvendinimo etapai ir kad bendras jų skaičius būtų valdomas.

Kalbant apie tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo dokumentų seką¹¹, Komisijai pavyko parodyti tinkamą ir išsamią savo vertinimo dokumentų seką. Vidutiniškai kiekviename galutiniame GAP yra daugiau kaip 200 tarpinių ir siektinų reikšmių, o šešių į Audito Rūmų imtį įtrauktų valstybių narių (atrinktų pagal GAP dydį) – vidutiniškai 325 tarpinės ir siektinos reikšmės. Kai kuriais atvejais pirminiuose valstybių narių pasiūlymuose buvo pateikta keli tūkstančiai galimų tarpinių ir siektinų reikšmių.

Kalbant apie vertinimo pobūdį¹², Komisija pažymi, kad ji atliko ne lyginamąjį, o kokybinį vertinimą pagal EGADP reglamento standartus. Komisija užtikrino nuoseklų tarpinių ir siektinų reikšmių rengimą visuose Tarybos įgyvendinimo sprendimuose, taikydama vidaus gaires ir dviejų horizontaliųjų padalinių atliekamas patikras, tačiau pažymi, kad EGADP reglamente lyginamasis vertinimas nenumatytas. Kaip nustatyta EGADP reglamente, nacionalinis GAP turėtų būti vertinamas pagal reglamente nustatytus standartus, o ne lyginamas su kitu GAP, kuriame atspindėtas kitoks finansinis asignavimas ir kitokie uždaviniai bei prioritetai.

Dėl pagrindinių kiekvienos reformos ir investicijos įgyvendinimo etapų aprėpties¹³ pagal tarpines ir siektinas reikšmes Komisija pažymi, kad EGADP reglamente toks reikalavimas nenumatytas. Nors

¹⁰ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 73–76 dalis.

¹¹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 81 dalį.

¹² Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 81 dalį.

¹³ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 83–84 dalis.

Komisija, laikydama savo vidaus standartų, siekė užtikrinti tinkamą aprėptį, reikalavimas visiškai aprėpti kiekvieną pagrindinį kiekvienos priemonės etapą būtų lėmęs pernelyg didelį tarpinių ir siektinų reikšmių skaičių. Be to, nedidelės investicijos ar mažiau reikšmingos reformos pagrindinis įgyvendinimo etapas gali būti ne toks pat svarbus, kaip didelės investicijos ar reikšmingesnės reformos įgyvendinimo etapas. Todėl Komisija mano, kad galutinė aprėptis yra tinkamai pagrįsta ir užtikrina svarbios pažangos vertinimo ir valdomos bendros ataskaitų teikimo naštos balansą. Komisija taip pat taikė bendrus standartus, pavyzdžiui, paprastai kiekvienai teisėkūros reformai nustatoma tarpinė reikšmė, susijusi su atitinkamų teisės aktų įsigaliojimu, o investicijoms paprastai nustatoma galutinio rezultato siektina reikšmė.

Dėl 2026 m. rugpjūčio mėn. galutinės datos¹⁴ Komisija pažymi, kad tam tikrais atvejais reformoms ir investicijoms įgyvendinti reikia ilgo parengiamojo darbo ir laiko, o valstybės narės ne visais atvejais galėjo įsipareigoti, kad jos bus baigtos įgyvendinti iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Pavyzdžiui, didelėms priemonėms, kurioms įgyvendinti reikia konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais arba poveikio aplinkai vertinimo, gali prireikti kelerių metų parengiamojo darbo. Jei Komisija būtų neįtraukusi visų investicijų ir reformų, kurių įgyvendinimo terminas gali būti ilgesnis nei 2026 m. rugpjūčio mėn., į GAP nebūtų įtraukta daug didelio masto investicijų.

Kalbant apie konkrečias kiekvieno GAP tarpines ir siektinas reikšmes¹⁵, Komisija pažymi, kad galiausiai tarpines ir siektinas reikšmes pirmiausia turi pasiūlyti valstybės narės, todėl jos atspindi nacionalinę administracinę praktiką. Komisija užtikrina vienodą požiūrį į reikalavimus, kuriuos turi vykdyti valstybės narės, ir toliau užtikrins vienodas sąlygas vertinant mokėjimo prašymus. Visų pirma, jei nustatytas tarpinės reikšmės kiekybinis elementas, tikimasi, kad toks reikalavimas bus įvertintas nagrinėjant mokėjimo prašymą.

8. Stebėsenos ir kontrolės sistemų vertinimas

Komisija palankiai vertina teigiamus Audito Rūmų nustatytus faktus, kuriais pabrėžiamas išsamus ir nuodugnus valstybių narių įdiegtų kontrolės sistemų vertinimas. Komisija prireikus prašė pateikti papildomos informacijos ir, esant būtinybei, primygtinai reikalavo papildomų reformų ir atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių, kad būtų užtikrintas visiškai tinkamų kontrolės sistemų įdiegimas.

Kalbant apie stebėsenos kontrolės sistemų vertinimo, kaip *ex ante* vertinimo, pobūdį¹⁶, EGADP reglamente aiškiai numatytas *ex ante* vertinimas. Todėl, kaip ir visos kitos GAP vertinimo dalys, kontrolės kriterijus vertinamas remiantis GAP aprašytais sistemomis. Vis dėlto Komisija užtikrina, kad valstybių narių aprašytos sistemos, kurių dalys neretai jau buvo įdiegtos, būtų nuodugniai įvertintos. Kiekvienu atveju kontrolės sistema buvo išsamiai aptarta su valstybe nare, o Komisija prašė papildomos informacijos ir raštiškų įsipareigojimų dėl konkrečių svarbių kiekvienos valstybės narės kontrolės sistemų ypatybių, taip užtikrindama išsamų ir pagrįstą vertinimą.

Komisija nemanoma¹⁷, kad kontrolės sistemų vertinimas *prieš* jas įgyvendinant (kuris, kaip nurodyta pirmiau, aiškiai numatytas EGADP reglamente) kelia grėsmę Sąjungos finansiniams interesams. Pirmą, Komisija pažymi, kad EGADP lėšos bet kuriuo atveju turi būti naudojamos laikantis ES ir nacionalinės teisės, o valstybės narės yra atsakingos už Sąjungos finansinių interesų apsaugą. Jei valstybė narė pažeidžia savo įsipareigojimus, Komisija gali sumažinti finansinę paramą ir prireikus sustabdyti arba susigrąžinti lėšas iki 100 % finansinio asignavimo arba paskolos paramos. Todėl

¹⁴ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 85–86 dalis.

¹⁵ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 90–93 dalis.

¹⁶ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 103–104 ir 106–111 dalis.

¹⁷ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 111 dalį.

bet kuriuo atveju Komisija gali imtis veiksmų, jei valstybė narė neįgyvendina tinkamų kontrolės sistemų. Antra, EGADP reglamente numatytas *ex ante* kontrolės sistemos vertinimo pobūdis panašiai įgyvendinamas ir kitose ES programose, kuriose sistemos vertinamos prieš jas (visiškai) įgyvendinant.

Kalbant apie papildomas kontrolės sistemų tarpines reikšmes, dėl kurių susitarta¹⁸, Komisija pabrėžia, kad tokios papildomos tarpinės reikšmės yra susijusios su kontrolės sistemos elementais, kuriuos galima sustiprinti, tačiau dėl jų nekyla abejonių dėl planuose nustatytų kontrolės sistemų tinkamumo. EGADP reglamente aiškiai numatyta galimybė Komisijai siūlyti tokias papildomas priemones. Jos turi būti įvykdytos atliekant pirmąjį mokėjimą, todėl jos yra ne grėsmė, o veikiau papildoma tinkamo kontrolės sistemų įgyvendinimo garantija.

Komisija pabrėžia, kad ji įsipareigojo įgyvendinti ir pradėjo vykdyti sistemų auditą, siekdama užtikrinti, kad nacionalinės kontrolės sistemos atitiktų EGADP reglamento reikalavimus ir su kiekviena valstybe narė pasirašytame finansavimo susitarime nustatytus pagrindinius reikalavimus. Todėl, nors GAP vertinimas būtinai yra *ex ante*, Komisija užtikrina, kad kiekviena valstybė narė įgyvendinimo metu būtų įdiegusi tinkamas kontrolės sistemas.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ IŠVADAS IR REKOMENDACIJAS

1. 1 rekomendacija. Pagerinti vertinimo procedūras ir dokumentaciją

Komisija turėtų:

- (a) *toliau gerinti procedūrą, kuri būtų taikoma atliekant būsimus vertinimus, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi visų proceso etapų ir kad būtų visapusiškai atsižvelgta į kokybinės vertinimo dalis;*

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: iki bet kurio būsimo vertinimo.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

Komisija jau parengė išsamias vidaus gaires, šablonus ir procedūras. Komisija sutinka ir toliau pritaikyti savo gaires ir procedūras.

Komisija atkreipia dėmesį ir palankiai vertina Audito Rūmų išvadą¹⁹, „kad, atsižvelgiant į proceso sudėtingumą ir laiko apribojimus, Komisijos atliktas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas iš esmės buvo tinkamas“ ir „kad Komisija vertinimo procesui vadovavo veiksmingai“. Komisija dėjo daug pastangų, kad užtikrintų išsamų, sąžiningą, skaidrų ir nuoseklų vertinimo procesą, gerokai viršydama EGADP reglamento reikalavimus. Todėl Komisija gali sutikti ir

¹⁸ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 111 dalį.

¹⁹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 112 dalį.

toliau užtikrinti standartizuotą ir teisingą procesą, tačiau mato ribotas galimybes dar labiau standartizuoti esamą procesą.

- (b) užtikrinti, kad galutinis vertinimas ir to vertinimo priežastys būtų tinkamai dokumentuoti, o pagrindiniai dokumentai būtų lengvai atsekami siekiant užtikrinti didesnį proceso skaidrumą ir efektyvumą.

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: iki bet kurio būsimo vertinimo.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

2. 2 rekomendacija. Skatinti valstybes nares keistis gerąja patirtimi

Kad paskatintų valstybes nares keistis gerąja patirtimi įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, Komisija turėtų aktyviai siekti sudaryti palankesnes sąlygas valstybių narių institucijoms keistis nuomonėmis bendrai rūpimais klausimais.

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: GAP įgyvendinimo metu.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai ir pažymi, kad toks keitimasis jau vykdomas organizuojant reguliarius neoficialios ekspertų darbo grupės susitikimus. Konkrečiam teminiam apsikeitimui jau yra sukurtos priemonės, pavyzdžiui, Techninės paramos priemonė, jau veikia teminės ar sektorių darbo grupės, kurios reguliariai renkasi į posėdžius ir aptaria taip pat ir GAP priemones. Toks keitimasis gerąja patirtimi jau prasidėjo ir bus nuolat vykdomas.

3. 3 rekomendacija. Toliau stebėti, kaip įgyvendinamomis priemonėmis prisidedama prie konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimo

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo metu Komisija turėtų:

- (a) *suderinti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės pažangos ataskaitų teikimą su per Europos semestrą teikiamomis ataskaitomis, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į visas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, įskaitant tas, kurios nėra tiesiogiai įtrauktos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus;*

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: nuo 2022 m.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

Į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgiama per Europos semestrą, o semestro ir EGADP ataskaitos yra suderintos.

- (b) pagal esamą Europos semestro ataskaitų teikimo sistemą teikti informaciją apie tai, kokių mastu Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė prisidedama įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas.*

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: nuo 2022 m.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai ir pradėjo ją įgyvendinti.

Valstybės narės, teikdamos reguliarias semestro ataskaitas, taip pat teikia atitinkamų GAP priemonių įgyvendinimo ataskaitas, o Komisija savo semestro dokumentuose atsižvelgia į pažangą, padarytą įgyvendinant atitinkamas GAP priemones. Siekiant užtikrinti tinkamą ataskaitų teikimą ir išvengti valstybių narių darbo dubliavimosi, IT sistema, kuria valstybės narės naudojasi teikdamos KŠSR ataskaitas, susieta su IT sistema, kuria valstybės narės naudojasi teikdamos GAP ataskaitas. Kiekviena GAP priemonė buvo priskirta vienai ar kelioms atitinkamoms valstybei narei skirtoms rekomendacijoms.

Dėl Audito Rūmų išvados, kad „kai kurie svarbūs konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų aspektai vis dar neįgyvendinti, visų pirma kiek tai susiję su 2019 m. konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis“²⁰, Komisija atkreipia dėmesį į pirmiau pateiktas pastabas ir pabrėžia, kad kiekviename GAP turi būti atsižvelgta į visas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas arba didelę jų dalį, o tai turi būti vertinama kokybiškai, visų pirma atsižvelgiant į finansinį asignavimą ir (atitinkamais atvejais) prašomą paskolą, kitas priemones, kurias planuojama įgyvendinti ne pagal GAP, arba į pateiktų rekomendacijų skaičių.

4. 4 rekomendacija. Pagerinti reikšmingos žalos nedarymo principo skaidrumą ir stebėseną

Komisija turėtų:

- (a) prašyti valstybių narių, kad jos, ateityje savarankiškai vertindamos atitiktį reikšmingos žalos nedarymo principui, pateiktų, kai tinkama, kiekybinį priemonių poveikio aplinkai įvertį, ir, jei toks įvertis pateikiamas, atsižvelgti į jį vertinant;*

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: iki bet kurio būsimo vertinimo.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

Dėl šios išvados²¹ ir rekomendacijos Komisija pažymi, kad toks kiekybinis poveikio aplinkai vertinimas pagal reglamentą nėra privalomas. Nepaisant to, Komisija sutinka prašyti valstybių narių prireikus pateikti kiekybinį vertinimą. Kai toks kiekybinis vertinimas bus pateiktas, Komisija į šią informaciją atsižvelgs vertindama, ar laikomasi RŽNP principo. Komisija atkreipia dėmesį, kad tai gali būti taikoma tik ateityje teikiamiems GAP.

- b) įtraukti poveikio švelninimo priemones į tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, kai jos svarbios tam, kad priemonės atitikties reikšmingos žalos nedarymo principui*

²⁰ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 116 dalį.

²¹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 117 dalį.

įvertinimas būtų teigiamas, ir patikrinti sąlygų, įtrauktų į šias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, įvykdymą įgyvendinimo metu.

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: iki bet kurio būsimo vertinimo ir nuo 2022 m.

Komisija **iš dalies pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

Kalbant tiek apie šią išvadą, tiek rekomendaciją, Komisija pabrėžia, kad tokie reikalavimai jau buvo įtraukti kaip tarpinės ar siektinos reikšmės dalis, kai šie reikalavimai buvo laikomi būtiniais siekiant užtikrinti, kad priemonė atitiktų RŽNP principą. Taikant bendrą požiūrį, pagal kurį kiekviena poveikio švelninimo priemonė būtų įtraukta kaip tarpinės ar siektinos reikšmės dalis (arba savarankiškai) (net jei jau dabar numatoma, kad įgyvendinant plano priemonę nebus padaryta reikšminga žala), reikėtų daug administracinių pastangų dėl priemonių, kurios jau įvertintos kaip užtikrinančios, kad nebus padaryta reikšminga žala aplinkos tikslams pagal atitinkamą EGADP reglamento vertinimo kriterijų.

Todėl Komisija sutinka ir toliau įtraukti poveikio švelninimo priemones kaip tarpinių ir siektinų reikšmių dalį tais atvejais, kai *ex ante* RŽNP analizė nesuteikia pakankamo patikinimo dėl RŽNP principo laikymosi, o tam tikrus aspektus reikia patikrinti įgyvendinimo etape, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi RŽNP principo. Tačiau Komisija mano, kad neįmanoma nuolat įtraukti *visų* poveikio švelninimo priemonių, kurios buvo įtrauktos į valstybės narės įsivertinimą arba į kurias buvo atsižvelgta atliekant vertinimą. Komisija taip pat sutinka vertinti, ar valstybė narė įvykdė tokias sąlygas, įtrauktas į tarpines ir siektinas reikšmes, kai bus pateiktas mokėjimo prašymas, į kurį įtraukta ši konkreči tarpinė ar siektina reikšmė.

5. 5 rekomendacija. Užtikrinti aiškius tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių tikrinimo mechanizmus ir jų tinkamą apibrėžimą

Komisija turėtų:

a) į veiklos susitarimą įtraukti aiškius tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių tikrinimo mechanizmus, kad būtų galima vienareikšmiškai įvertinti, ar jos įvykdytos;

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. vidurys.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

b) užtikrinti, kad tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės būtų tinkamai apibrėžtos, visų pirma būtų pakankamai aiškios, atspindėtų pagrindinius įgyvendinimo etapus ir būtų nuosekliai apibrėžtos visose valstybėse narėse, kartu atsižvelgiant į kiekvieno ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano ypatumus.

Audito Rūmų nustatyta tikslinė įgyvendinimo data: iki bet kurio būsimo vertinimo.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijos daliai.

Vis dėlto Komisija dėl šios rekomendacijos dalies ir išvados²² pažymi, kad tarpinės ir siektinos reikšmės nėra skirtos palyginti. Jomis veikia vertinama konkrečios reformos ar investicijos įgyvendinimo konkrečioje valstybėje narėje pažanga. Todėl įvairiose valstybėse narėse jos gali skirtis.

6. 6 rekomendacija. Tikrinti, kaip laikomasi konkrečių tarpinių reikšmių, susijusių su stebėseną ir kontrole, ir raginti naudotis Komisijos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone

Komisija turėtų:

a) nuodugniai tikrinti, ar patenkinamai pasiekiamos ir laiku įgyvendinamos tarpinės reikšmės, susijusios su stebėsenos ir kontrolės sistemomis;

b) raginti visas valstybes nares naudotis Komisijos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone.

Audito Rūmų nustatyta tikslinė abiejų įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

Komisija **pritaria** abiem šioms rekomendacijos dalims.

---

²² Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos 119 dalį.